

**KOPEREN PASSER
CLUB V 9
TIENEN**

Nieuwsbrief nr. XV / 01 Tienen, 02 / 10 / 2024

Hallo Vrienden van Club V 9 Koperen Passer Tienen,

Een moment van reflectie op het einde van een lange vakantieperiode:

De wereld lijkt stil te vallen terwijl de lucht zich vult met warme tinten van oranje, rood en paars. Je voelt als het ware de overgang van dag naar nacht. Dit overgangsritueel nodigt uit tot overpeinzing om onze gedachten te laten afdwalen naar misschien het verleden, lang geleden of pas gebeurd, of dromen over de toekomst waarin gezondheid en rust zeker een plaatsje vinden of heel simpelweg om het huidige moment te waarderen en de schoonheid maar ook vergankelijkheid van het leven te herinneren. Mijmer rustig verder bij deze zonsondergang en zoek het poëtische op in jezelf.

1. Uitnodiging volgende activiteit:

Vrijdag 18 oktober 2024 gaat onze tocht richting DESSEL.

We bezoeken dan "TABLOO" - de onzichtbare wereld van radioactiviteit en het beheer van radioactieve afval. Hopelijk krijgen we een antwoord op onze vragen hieromtrent.

We vertrekken met de autobus aan de Carrefour om 08.30 uur stipt.

Voor het middagmaal rekenen we weer op Fred, onze cateraar.

Tuurlijk ga je mee ! 't Is echt de moeite waard .

2. Verslag uitstap Tongeren: “Het Teseum + archeologische site” en “De pastoor klapt uit de biecht”

-Datum: vrijdag 20 september 2024.

-Busmaatschappij: “Van Aerschot” uit Scherpenheuvel.

-Chauffeur: Hugo.

-Vertrek: - Aan de “Carrefour”.
- 9 u. stipt.

-Fotograaf van dienst: Karel.

-Aantal deelnemers: 24

Voorwoord:

Meer dan een week na de uitstap naar Tongeren kon ik pas tijd maken om een verslag uit te schrijven. Dat ik tijdens de verkenning van deze bijzonder ruim gestoffeerde bezoeken aan basiliek en begijnhof wat nota's had genomen, maakte deze taak nog redelijk haalbaar. Het is geen samenvattend verslag en het is evenmin volledig. Het is vooral een weergave van de aandachtspunten die mij het meest interesseerden omdat ik er voordien al iets van wist en die mij daarom ook meer aanspraken. Niettemin meen ik dat de lezer van dit verslag er voldoende stof in vindt om de herinneringen die hij aan deze boeiende dag bewaart, zich terug levendig te kunnen voorstellen.

Verslag:

Wat een weer! De zon scheen enthousiaster dan in de zomer en dat liet zich merken aan de kleurige, lichte kledij van de dames/heren deelnemers en de opgewekte gezichten.

De meesten keken enigszins verrast op naar de mooie autocar van “NV Van Aerschot”, een andere vervoersmaatschappij dan Violettacars die gewoonlijk voorrijdt. Een autocar reserveren moet tegenwoordig maanden vooraf of je vist achter het net ... en dan nog!

Goed gehumeurd omwille van het zonnetje en het weerzien van andere “Passers” begon de rit, via Sint-Truiden en Borgloon, naar de oudste stad van België, Tongeren.

Het avontuur begon om 10 u. Wij stonden aan de basiliek bij het grote uithangbord met daarop “Teseum” met daarnaast de glazen deur van de sluis die toegang bood tot “Het Teseum”. Met een digitaal afgeprint toegangsticket kon je daar, één per één het sas in om het museum te bezoeken. Helemaal niet geschikt voor groepen of voor mensen met claustrofobie. Wij hadden trouwens ook geen digitale toegangstickets. Een telefoontje bracht redding. De gids zou ons komen ophalen. Toen die op zich liet wachten, pleegden wij nog maar eens een extra telefoontje. Bleek dat die gids aan de andere kant van het gebouw zijn opwachting maakte. Uiteindelijk vond hij ons niet, maar wij hem.

De grote toegang tot het museum bevond zich aan de andere kant van de basiliek. In een mail hadden wij vooraf nochtans uitdrukkelijk gevraagd waar wij de gids zouden treffen. Een duidelijk antwoord was er niet gekomen.

De groep werd opgedeeld in 2 groepjes van 12. Het eerste groepje werd op sleeptouw genomen door gids Jos Vandebrouck en verdween op zoek naar de kunstschaten van “Het Teseum”, het andere deel van het gezelschap kreeg een audiofoon aangemeten en daalde af naar de mysterieuze catacomben van de archeologische site.

De archeologische site

In een historisch monument - een gotische basiliek- waarvan de oorsprong teruggaat tot de Romeinse tijd, zelfs vóór Christus, wisten de hedendaagse bouwmeesters, meters diep onder de grond, onze fantasie te prikkelen om bij het

bekijken van blootgelegde funderingen, restanten van dikke muren en informatieve plattegronden, tekeningen en foto's, delen van de oude Romeinse stad weer te zien verrijzen. Via een indrukwekkend modern, strak en sober ietwat mysterieus doolhof, gebruikmakend van de nieuwste museale, visuele en audio-mediatechnieken, verkenden en bewonderden wij wat in de loop van meer dan een decennium tevoorschijn kwam nadat wetenschappers met veel zorg en geduld de bovenliggende grond- en puinlagen minutieus hadden weg gepeuterd. Wij leerden dat in de diepe lagen onder de basiliek de archeologen sporen vonden van houten huizen uit de 1ste eeuw. Uit het afval (tafelservies, beenderen van varkens en andere dieren) dat de toenmalige bewoners daarin achterlieten, konden de wetenschappers afleiden dat het om welgestelde Romeinen ging. Nog dieper waren geen sporen van bewoning meer te vinden.

Wij kunnen dit belangrijke erfgoed sinds enkele jaren bewonderen omdat vanaf 1996 begonnen werd met het uitgraven van de bodem in en om de basiliek om vloerverwarming aan te leggen. Men wist dat de straten van het Romeinse Tongeren zeker 3 m lager lagen dan het huidige stratennetwerk. Archeologen kregen de gelegenheid om alles wat zich onder het vloeroppervlak bevond, grondig te onderzoeken. Ze deden dat met verve en er werd zodanig veel en interessants blootgelegd dat men het opportuun achtte om iedereen in de gelegenheid te stellen daar meer over te weten te komen. Dit kan in deze schitterend uitgebouwde site waar kosten noch moeite gespaard werden om de bezoeker wat te leren over wat er hier in de loop van meer dan 2000 jaar allemaal gebouwd werd en zich heeft voorgedaan.

Indrukwekkend waren de restanten van de Romeinse basilica die in de 4de eeuw op de plaats van de huidige basiliek gebouwd werd. Wij konden gemakkelijk in een ietwat hoger gelegen halfronde ruimte, de apsis herkennen van wat ooit het belangrijkste deel van de basilica was. Centraal in dit halfrond stond een soort altaar, wat kan wijzen op christelijk gebruik. De oorspronkelijke basilica had evenwel niets met religie te maken. De mensen kwamen er gewoon samen om te babbelen, zaken te doen, recht te spreken.

Een filmpje maakte de geschiedkundige ontwikkelingen allemaal nog levendiger. De middeleeuwse bouwvakkers legden de eerste steen van de gotische basiliek die wij vandaag zien al in 1240 op de overblijfselen van nog veel oudere religieuze of andere gebouwen.

Na ongeveer een uurtje hadden wij dit interessante ondergrondse bezoek voor mekaar. Die tijdsspanne was meer dan voldoende, want anders werd het voor sommigen te veel.

Het Teseum

Gids Jos wachtte op ons aan de inkomhalie waar hij ons uitgebreid informeerde over "de in deze site begraven geschiedenis van de stad en de regio, geschiedenis die teruggaat tot vóór de Romeinen en die daardoor ook de onze is en zelfs die van een groot deel van Europa".

Dan bracht hij ons in de Romaanse toren uit de 11de-12de eeuw die een moderne invulling kreeg om de tentoongestelde objecten tot hun recht te laten komen. Hij beklemtoonde dat deze moderne invulling dusdanig opgebouwd werd dat het historische gebouw zelf helemaal intact bleef en kan blijven. Bij veranderende museale mode en nieuwe inzichten kan daardoor zonder veel problemen in de toekomst, het huidige dan alweer verouderde moderne, vervangen worden door het nieuwe moderne.

Jos confronteerde ons met een overweldigende reeks objecten, het ene nog mooier, ouder, belangrijker ... dan het andere. Een gouden Merovingische agraaf (= gouden speld), een houten Christuskop waarvan het lijf bij de grote brand in de vlammen hemelwaarts was vergaan, een prachtige ivoeren plaquette met de voorstelling van Sint-Paulus, die als voorzijde van een boek had gediend, een houten madonna gebeeldhouwd door Jan Van Steen, waarvan de polychromie in de loop der eeuwen door eindeloos poetsen verdwenen was, een prachtige reeks met goud, edelstenen en andere kostbare materialen versierde kazuifels die door de priesters, kanunniken, bisschoppen en andere kerkelijke hoogwaardigheidsbekleders tijdens de erediensten werden gedragen, een schitterende reeks gouden en zilveren beeldjes (reliëkhouders erkend als Vlaamse topstukken) met voorstellingen van Christus, Johannes, St. Jacobus, St.-Anna-ten-Drieën, St. Andreas, St. Sebastiaan ..., een paar prachtige houten gepolychromeerde bustes uit de 13de eeuw, ... (zie foto's website)

Wetenswaardig was ook dat tot 1803 bij de Onze-Lieve-Vrouwebasiliek een kapel stond. Dit was misschien wel het laatste Merovingische gebouw uit de Lage Landen. Het moest verdwijnen om het te drukke paardenkarrenverkeer op de markt vlotter te laten doorstromen. Niets nieuw onder de zon dus!

Paus Pius XI schonk in 1931 de Tongerse Onze-Lieve-Vrouwekerk de eretitel en status van basiliek. Redenen: de rijke kerkschat met vele relieken, de rol van deze kerk in de verering van Maria, de bedevaarten, ommegangen, processies en de in de 19de eeuw ontstane "Kroningsfeesten". Dat het hier om een basiliek gaat zie je in twee symbolen in de kerk zelf: een zilveren klokje op een draagstok en een kleine ronde baldakijn eveneens op een stok.

Jos informeerde ons tevens uitgebreid over de belangrijke rol van het kapittel, een soort bestuurscollege bestaande uit een gemeenschap van geestelijken, kanunniken, kapelannen en leken. Het kapittel was de absolute hoofdrolspeler in de geschiedenis van de Tongerse Onze-Lieve-Vrouwebasiliek. De kanunniken, als ze tenminste priester waren, verzorgden de koorgebeden, de muziek en de missen aan de verschillende altaren. Zij waren ook verantwoordelijk voor het onderwijs in de kapittelschool. Maar het kapittel zorgde vooral voor de uitstraling van een kerk, voor haar inkomsten en invloed. Het was het kapittel dat de basiliek zijn uitgebreide en unieke kerkschat bezorgde.

Van de rijke kanunnik Voets kregen wij een ongelooflijk weelderig versierde koorkap te zien. Volgens gids Jos moet Voets sterke schouders gehad hebben om, gedurende de soms meer dan twee uur durende diensten, deze loodzware mantel te torsen.

Het middagmaal

Intermezzo was de *place to be*. Na het gebruikelijk a

peritief kregen wij een soepje, het hoofdgerecht (vis of vlees) en voor de liefhebbers nog een koffie opgediend. Het geheel werd overgoten met 2 drankjes volgens voorkeur van de besteller. Degelijke kost, genoeg en lekker.

De Pastoor klapt uit de biecht (Begijnhof Tongeren)

Wij werden in het "Beghina", een authentiek begijnenhuis uit 1660, opgewacht door twee pastoors van de oude stempel. Zij droegen met zwier hun lang, zwart gewaad en bij de kennismaking ontvingen wij plechtig de zegen. Aan de ingang van het begijnhofmuseum merkten wij een publiciteitsbord met de boodschap "Vlaamse Meesters op hun plek". Het is een project dat in meerdere steden in Vlaanderen door "Visit Flanders" en "Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen" opgezet is en waarin verwezen wordt naar werken van Oude en Moderne Meesters die vaak werken maakten voor één of andere speciale plek of waar de werken die getoond worden, hier na vele omzwervingen, op deze plek terecht kwamen.

Onze pastoor vatte ons begijnhofbezoek aan "Onder de Linde", een mooie oude linde van waar men een uitstekend uitzicht had op een aantal mooie begijnenhuizen. Het begijnhof is sinds 1990 als Unesco-werelderfgoed geklasseerd, wat impliceert dat de nochtans door velen begeerde woningen aan bijzonder strenge wetgeving en regels onderworpen zijn ingeval van renovatie.

Het oudste begijnhof (Luik) dateert van 1170. Dat van Tongeren werd gesticht in 1240, aanvankelijk buiten de stadomwalling. Om veiligheidsredenen werd, toen de wallen in 1248 werden uitgebreid, het begijnhof mee opgenomen binnen de wallen.

In tegenstelling tot vele in hout gebouwde stadswoningen, werden de begijnenhuizen vanaf 1600 in steen opgetrokken, wat aantoont dat begijntjes meestal van goede komaf en bemiddeld waren. Onze pastoor vertelde het plastisch: in die tijd slaagde de kasteelheer er vaak nog in om zijn 2de en 3de dochter op lonende wijze uit te huwelijken, maar de 4de, de 5de en volgende, "die hadden het vlaggen". Zij konden naar het klooster, waar ze opgesloten waren, of naar een begijnhof dat zij overdag vrijelijk konden verlaten. De begoede familie liet dan een huis bouwen om de dochter "te parkeren". Er waren ook arme begijnen. Die verbleven samen in grote vakwerkhuisen. In 1720 verbleven er in het begijnhof 300 begijnen. Zij runden hun eigen "stad in de stad".

Bij de bouw van de stenen begijnenhuizen werd in Tongeren gebruik gemaakt van 3 soorten steen: baksteen, witte steen (mergel= Maastrichtersteen) en blauwe Maaskalksteen.

Het begijnhof genoot van een interessante ligging: aan een Romeinse heerbaan en aan de bevaarbare Jeker waar vlasvezels konden aangevoerd worden voor de textielnijverheid. Het geproduceerde linnen kon op de aanwezige bleekweide te bleken uitgespreid worden.

Pelgrims, op weg naar Compostella, konden voor onderkomen bij de begijntjes terecht in het Sint- Jacobusgasthuis. In de Gasthuiskapel werd de mis opgedragen en werd er gebeden. Ook de armen konden voor hulp komen aankloppen.

In 1477 liet Lodewijk XIV Tongeren in brand steken. Het begijnhof bleef gespaard. Men vermoedt dat de groot-begijn de Fransen geld had toegestoken en haar familiale invloed had laten gelden.

Tijdens de Franse revolutie werd het begijnhof verbeurd verklaard. Een aantal begijntjes bleef er wonen. In 1834 werd er zelfs een slachthuis gebouwd – vandaar de “Slachthuisstraat”. In de 19de eeuw werd er ook een nieuwe jeugdherberg gehuisvest. Daar verblijven nu Oekraïners die hun land ontvlucht zijn.

Interessant was ook het mooie begijnenhuisje uit 1745 met daarop het wapenschild van de familie Peumans. De aanwezigheid van een wapenschild toont duidelijk aan dat het om een belangrijke familie moest gaan en dat er geld was.

Na de Moerenpoort, de enige bewaarde stadspoort, kwamen wij bij de wat vervallen St.-Catharinakerk en vervolgens in de Brouwersstraat. Ook de begijnen dronken bier want het water was van erg twijfelachtige kwaliteit.

Terug in het begijnhofhuisje maakte de pastoor ons duidelijk dat de begijnen het graag wat gekruid hadden. In hun kruidtuinje kweekten zij o.a.: salie, lavendel, tijm, zuring, rozemarijn, munt, citroenmelisse, dragon, laurier, oregano.

Wij daalden af naar de mooie gewelfde kelder waar de waard ons vriendelijk ontving en belangrijker nog, ons trakteerde op een ambachtelijk, biologisch begijnenbiertje of een vlierbloesemdrankje en wat kaasblokjes.

Na dit tussendoortje bezochten wij de bovenverdiepingen van het als museum ingerichte huisje. Wij bewonderden er mooi borduurwerk, beeldhouwwerkjes die heiligen als Catharina, Begga, Barbara, Maria met Kind, St.-Anna, Johannes ... voorstelden en tevens een niet onbelangrijk schilderij van Peter Coucke: het drieluik “De aanbidding der Wijzen”. Ook een collectie kandelaars en voorwerpen die bij de kerkdienst nodig zijn, werden er tentoongesteld. Het belangrijkste werk van dit museum is evenwel het Sint-Catharinaschrijn waarin uiteraard relieken van deze heilige bewaard worden.

Wij kregen zelfs een minicursus over de ontwikkeling van de verlichtingsmethodes in woningen, gaande van fakkels, olie- en vetlampen, ... De oudste kaarsen dateren al van 3000 voor Christus en werden gemaakt van dierlijk vet. Later werden bijenwas en plantaardige oliën gebruikt om de kaarsen te produceren. Nog later ontdekte men de gaslamp, de gloeilamp, de TL-lamp en tegenwoordig is het al ledlamp wat de klok slaat.

Besluitend durven wij stellen dat “De Pastoor klapt uit de biecht” een interessant bezoek was. Voor het feit dat de nieuwsgierigen op hun honger bleven zitten omdat de pastoor eigenlijk niets repte over wat hij hoorde in de biechtstoel, sla ik mea culpa. Ik had de pastoors namelijk vooraf uitdrukkelijk gevraagd omwille van de aanwezigheid van dames in ons gezelschap, niet het achterste van hun tong te laten zien i.v.m. de wellicht smeuge verhalen, die sommigen in het duister van de biechtstoel vanachter het paneel met gaatjes, in de vermoedelijk rode oortjes van de eerwaarde fluisterden. 😊

Ransberg 1 oktober 2024.

3. Evaluatie van de maaltijd :

De lunch werd ditmaal verzorgd door:
Intermezzo Tongeren- Grote Markt 13

Op het menu:

aperitief naar keuze - soep - steak blanc bleu of zeebaars -
tiramisu, crème brûlée of dame blanche.

En als afsluiter een tas koffie natuurlijk.

Zeer verzorgd en heel lekker !

Een aanrader.

4. Ledennieuws :

Wie waren onze jarigen :

in juli: **Jos Hermans**

in augustus: **Guy Beckers**
Jean-Pierre Swijns

in september: **Romain Van Gucht**
Pierre Lismont
Rik Brulé
Noel Brees

GELUKKIGE VERJAARDAG MANNEN !

Ook willen we zeker niet vergeten en denken aan onze goede vrienden :

Jean Gilis (+06-06-2020) en **Rik Cipers (+11-08-2023)**

5. Spreuk van de dag: Tegeltjeswijsheid :

6. Mop van de maand:

Een weetje: Wist je dat er op de Canarische eilanden geen kanaries te vinden zijn?

Wel, op de Maagdeneilanden ook geen

kanaries natuurlijk ! Of wat dacht je ?

7. Wat staat er nog zoal op ons programma als volgende activiteiten: Seizoen 2024-2025 :

18-10-24: Dessel - Tabloo (radioactiviteit en radioactief afval)

15-11-24: Tienen - thuismatch - Albert Ringelé - clublid en auteur - lezing

20-12-24: Antwerpen - KMSKA - "ENSORS stoutste dromen" - **met onze dames**

17-01-25: Meensel-Kiezezem - oorlogsverleden

21-02-25: Mechelen - uurwerkmuseum

21-03-25: Louvain-la-Neuve - de wereld van Hergé

18-04-25: Battice - militair kerkhof van Henri Chapelle

16-05-25: Tienen - thuismatch - Etienne Joseph - clublid en verzamelaar - de boeiende wereld van de postzegel

20-06-25: nog te bepalen waar - eindeseizoensfeest - **met onze dames**

8. Varia:

- * Graag willen we nog meer jullie aandacht vragen voor onze website, met veel zorg en kunde verzorgd door ons clublid Karel Van Rompaey ! Surf daarom regelmatig naar :

<https://kptienen.be/index.htm>

In de toekomst gaan we steeds meer verwijzen naar deze website voor informatie over ons clubgebeuren !

- * Denk steeds aan onze afspraken omtrent:
tijdig inschrijven, op tijd betalen, verwittigen als je na inschrijving echt niet aanwezig kan zijn !
- * Ken je misschien nog "iemand" die zin heeft om zich aan te sluiten bij onze club ? Maak gerust wat reclame ! Hoe meer zielen hoe meer vreugde !
Zo kunnen we ook onze prijzen wat drukken.

Nog een hartelijke groet van de zeven !

Maurice Geysenbergh maurice-ann@hotmail.com

Alfred D'or alfred.dor@telenet.be

0477781694

Etienne Dewolfs etienne.dewolfs@skynet.be

Guido Lenaerts lenaertsguido@hotmail.com

Pierre Liesmons pierre.liesmons@kptienen.be

Jean-Pierre Swijns jp.swijns@kptienen.be

0477675837

Paul De Bondt paul.debondt@skynet.be